

BYUDJET SOLIQ SIYOSATI MUAMMOLARI

*Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Talabasi
Otajanova Dilrabo*

Annotatsiya: Ushbu tezisdagi Soliq ko'rsatmalari va tizimining simplifikatsiyasi: Soliq tizimining simplifikatsiyasi va soliq ko'rsatmalari o'zaro munosabatlarni qisqartirish va sodda qilishda muhimdir. Bu, soliqni to'plash jarayonlarini osonlashtiradi va soliq daromadlarini oshirishga yordam beradi. Bu muhim nuqtalar bilan, byudjet soliq siyosati mamlakatning iqtisodiy rivojlanishi, adolatli moliyalash va moliyaviy samaraliyatini ta'minlashda katta ahamiyatga ega. Bu siyosatni mustahkam qilish, mamlakatning iqtisodiy rivojlanishi va insonlarning maishiy xavfiyatini yaxshilashda katta rol o'ynaydi.

Аннотация: Эта диссертация называется «Налоговая кодификация и упрощение: упрощение налоговых ставок и налоговый внешний вид» помогают изменить и упростить взаимоотношения. Это поможет облегчить процесс сбора налогов и увеличить доходы. Учитывая эти важные моменты, бюджетная политика имеет большое значение для обеспечения экономической обоснованности, справедливого финансирования и финансовой эффективности. Он играет важную роль в укреплении политики, улучшении экономического развития страны и благосостояния народа.

Abstract: This thesis is Tax Codification and Simplification: Tax Rate Simplification and Tax Appearance help in changing and simplifying the relationship. This will help ease the tax collection process and benefit the revenue. With these important points, the Budget Policy is of Great Importance in Ensuring Economic Reasoning, Fair Financing and Financial Efficiency. It plays a major role in strengthening the policy, improving the country's economic development and people's livelihood.

Kalit so'zlar: Soliq ko'rsatmalari, Byudjet, iqtisodiy, tizim. Moliya,

Byudjet soliq siyosati mamlakatning iqtisodiy rivojlanishida katta ahamiyatga ega bo'lgan masalalardan biridir. Bu siyosat mamlakat tomonidan moliyalash va xarajatlar to'g'risidagi qarorlar, soliq tizimini boshqarish, soliqni to'plashning usullari va soliq daromadlarini oshirishning strategiyalarini o'z ichiga oladi. Quyidagi nuqtalarni tezda aytish mumkin: Tizimning isloh va iqtisodiy rivojlanishga yo'naltirilishi: Byudjet soliq siyosati iqtisodiy rivojlanishga yo'naltirilishi kerak. Bu siyosat mamlakatning boshqa sohalarida iqtisodiyotni mustahkam qilishga yordam berishi kerak. Moliyaviy resurslar to'g'risida qaror qabul qilish, soliq daromadlarini oshirishning samarali usullarini aniqlash va xarajatlarni boshqarishni o'z ichiga

oladi. Adolatli va barqaror soliq tizimi tuzilishi: Byudjet soliq siyosati adolatli va barqaror soliq tizimining tuzilishi va boshqarilishi bilan bog'liqdir. Bu tizimda soliq daromadlarini to'plashning adolatli usullari, soliq ko'rsatmalarini boshqarish va soliq to'plash usullarining moliyaviy samarali va barqaror ishlovchi bo'lishi kerak. Iqtisodiy o'sishga yo'naltirilgan daromadlar: Byudjet soliq siyosati iqtisodiy o'sishga yo'naltirilgan daromadlarni oshirishni maqsad qilishi kerak. Soliq siyosati moliyaviy resurslarni to'plashni osonlashtirishi, iqtisodiy rivojlanish va innovatsiyalarni mustahkam qilish uchun zarurdir. Investitsiyalarga yo'naltirilgan daromadlar: Byudjet soliq siyosati investitsiyalarga yo'naltirilgan daromadlarni oshirishni muhim hisoblaydi. Bu siyosat mamlakatning infrastrukturani rivojlantirish, iqtisodiy innovatsiyalarni taqozo etish va iqtisodiy diversifikatsiyani oshirishda muhim rol o'ynaydi. Soliq ko'rsatmalari va tizimining simplifikatsiyasi: Soliq tizimining simplifikatsiyasi va soliq ko'rsatmalari o'zaro munosabatlarni qisqartirish va sodda qilishda muhimdir. Bu, soliqni to'plash jarayonlarini osonlashtiradi va soliq daromadlarini oshirishga yordam beradi. Bu muhim nuqtalar bilan, byudjet soliq siyosati mamlakatning iqtisodiy rivojlanishi, adolatli moliyalash va moliyaviy samaraliyatini ta'minlashda katta ahamiyatga ega. Bu siyosatni mustahkam qilish, mamlakatning iqtisodiy rivojlanishi va insonlarning maishiy xavfiyatini yaxshilashda katta rol o'ynaydi. Soliq daromadlarining tizimli qo'llanilishi: Byudjet soliq siyosati soliq daromadlarining tizimli qo'llanilishini ta'minlash uchun kerakli samarali va maslahatli strategiyalar tuzilishi bilan bog'liqdir. Bu siyosat tadbirlari moliyaviy resurslarni mamlakatning iqtisodiy va ijtimoiy sektorlariga to'g'ri, samarali va maqsadga muvofiq qo'llashga yordam beradi. Soliq mablag'larini takomillashtirish: Byudjet soliq siyosati soliq mablag'larini takomillashtirish, bu esa ularni moliyaviy samaraliyatcha, sodda va ishonchli qo'llab-quvvatlashga yo'naltirishga yordam beradi. Bu, soliqlar to'plash va xarajatlar o'rtasida yaxshi to'g'riyatni ta'minlashni ta'minlaydi va barcha soxalar uchun adolatli va barqaror moliyaviy muhitni yaratadi. Soliq siyosati va iqtisodiy shaffoflik: Byudjet soliq siyosati iqtisodiy shaffoflik va barqarorlikni ta'minlashga yo'naltirilishi kerak. Bu siyosat tadbirlari iqtisodiy rivojlanish va soliq tizimining mustahkamligini ta'minlash uchun samarali, oqibatga muvofiq va mustahkam holatda iqtisodiyotga yordam berishi kerak. Yoshlar va innovatsiyalar uchun soliq muhofazasi: Byudjet soliq siyosati yoshlar va innovatsiyalar uchun soliq muhofazasini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Bu siyosat tadbirlari innovatsion loyihalarni rag'batlantirish, yangi sohalarida iqtisodiy rivojlanishni ta'minlash va yangi texnologiyalarni joriy etishga yordam beradi. Transparency va hisob-kitoblilik: Byudjet soliq siyosati transparensiya va hisob-kitoblilikni kuchaytirish uchun muhimdir. Javobgarlik va ochiqlik siyosatlari soliq tizimini ishonchli va ma'mur qiladi, shuningdek, mamlakatning moliyaviy holatini tushunish va moliyaviy boshqaruvni mustahkam qiladi. Inqilobiy o'zgarishlar, iqtisodiy rivojlanish va insonlarning maishiy

xavfiyatini yaxshilashda byudjet soliq siyosati muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, moliyaviy samaraliyat, iqtisodiy shaffoflik va barqarorlik, innovatsiyalar va yoshlar uchun soliq muhofazasi katta muhimlikka ega. Bu jarayon mamlakatning iqtisodiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi va yuqori sifatli hayot standartlarini ta'minlashga yordam beradi. Ko'proq soliq taqsimoti va iqtisodiy barqarorlik: Byudjet soliq siyosati moliyaviy resurslarni iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga yo'naltirilishi kerak. Bu siyosatni o'zida soliq daromadlarini ko'proq tuzilgan soxalarga taqsimlash, moliyaviy samaraliyat va barqarorlikni ta'minlash uchun strategiyalar tuzish kiritiladi. Davlat korxonalariga ta'sir ko'rsatish: Byudjet soliq siyosati davlat korxonalariga ta'sir ko'rsatadi. Bu siyosat moliyaviy resurslarni iqtisodiy rivojlanishni ta'minlash va mamlakatning iqtisodiy barqarorligini oshirishda yordam beradi. Davlat korxonalariga soliq rag'batlantirish, investitsiyalarni rag'batlantirish va ishlab chiqarish sohasidagi rivojlanishga yordam beradi. Soliq moliyalashning uzviy qoidalarini o'zgartirish: Byudjet soliq siyosati soliq moliyalashning uzviy qoidalarini o'zgartirish orqali moliyaviy samaraliyat va barqarorlikni ta'minlashga yordam beradi. Soliq moliyalashning uzviy qoidalarini yangilash, soliqni to'plash usullarini osonlashtirish va soliq daromadlarini oshirish uchun yangiliklar kiritilishi kerak. Solik shakllarining simplifikatsiyasi va avtomatlashtirilishi: Byudjet soliq siyosati soliq shakllarining simplifikatsiyasi va avtomatlashtirilishini rag'batlantiradi. Bu, soliqni to'plash usullarini osonlashtirish, soliq ko'rsatmalari va shakllarini tizimlashtirish, soliq daromadlarini oshirish va soliq to'plash jarayonlarini samarali boshqarish uchun muhimdir. Ijrochilar va tashkilotlar bilan hamkorlik qilish: Byudjet soliq siyosati ijrochilar va tashkilotlar bilan hamkorlik qilishni rag'batlantiradi. Davlat va shaxsiy sektorlar o'rtasidagi ishbilarmonlik va ko'rgazma hamkorlikni kuchaytirish uchun moliyalash tizimini mustahkam qilishga yordam beradi. Byudjet soliq siyosati mamlakatning iqtisodiy rivojlanishi va barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, soliq tizimi oson va samarali bo'lishi kerak, moliyaviy resurslar to'g'risida javobgarlik va ochiqlik ta'minlash kerak. Ushbu siyosat mamlakatning iqtisodiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi va moliyaviy samaraliyat, adolat va barqarorlikni ta'minlashda muhimdir.

Siyosat – juda nozik va murakkab masala. Uning oddiy ko'z ilg'amaydigan yoki aql bovar qilmaydigan tomonlari juda ko'p. Siyosatda “kosa tagida – nimkosa”, “qizim senga aytaman, kelinim sen eshit” kabi holatlar ko'plab uchraydi. Shuning uchun uni to'g'ri tushunishga hamma ham har doim yetarli darajada tayyor bo'lavermaydi. Buning aynan shunday ekanligi ham tabiiy. Shunday ekan, unga nisbatan munosabat bildirayotganda juda ehtiyot bo'lmoq lozim. Aslida, siyosatni tushunishga tayyor bo'lmagan (tushunmagan)lar unga nisbatan munosabat bildirmaganlari ma'qul. Chunki bu jarayonda “qosh qo'yaman” deb, “ko'z chiqarish” hech gap emas. Hatto siyosatga nisbatan fikr bildirishim kerak, degan qaror qabul qilinganda ham yetti

o'lchab, ayrim joylarda esa, yetmish o'lchab, bir kesish lozim. Aksincha, tarzda ish tutganlar hayotning achchiq tajribasi va haqiqatining ko'rsatishicha, qolgan umrlarining oxirigacha muzdek qatiqni ham puflab ichishni xush ko'radilar yoki afzal biladilar. Siyosatning juda ko'p yoki xilma-xil tur (ko'rinish)lari mavjud. Ulardan biri byudjet-soliq siyosatidir. Bu siyosat ayrim hollardagidek, quruq gap bilan emas, balki pul mablag'larining harakati bilan bevosita bog'liq. Undan doimo pul mablag'larining o'ziga xos bo'lgan o'tkir "hid"i ufurib turadi. "Pul bo'lsa, changalzorda – sho'rva", "Vaqt – bu pul" degan maqollar bekordan-bekorga kundalik hayotimizga shiddat bilan kirib borib, tobora dolzarbroq ahamiyat kasb etayotgani yo'q. Ijobiy ma'noda "Hammasini pul hal qiladi", deb ham bejizga aytilmayapti.

ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. T.: O'zbekiston, 1992.
2. O'zbekiston Respublikasi Byudjet kodeksi. 2013. 26-dekabr.
3. O'zbekiston Respublikasining Soliq kodeksi: Rasmiy nashr O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi T.: Adolat, 2008. 692 b.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-2021 yillarga mo'jallangan "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi 4947-sonli farmoni. 2017. 7-fevral.
5. O'zbekiston Respublikasining 2019 yilgi asosiy makroiqtisodiy ko'rsatgichlari prognozi va davlat byudjeti parametrlari hamda 2020-2021 yillarga byudjet mo'ljallari to'g'risidagi PQ4086-sonli qarori.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016-yil 27-dekabrda "O'zbekiston Respublikasining 2017-yilgi asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlari prognozi va davlat budjeti parametrlari to'g'risida"gi 2699-sonli qarori.
7. Постановление Президента Республики Узбекистан № ПП-2270 от 04.12.2014г. «О прогнозе основных макроэкономических показателей и параметрах Государственного бюджета на 2015 год».